

Polgár Teréz Eszter

MOSZKVASÁGOK

HORGAS BÉLA VERSÉHEZ

2018-12-19 | **ESSZÉ, HORGAS BÉLA VERSÉHEZ**

METAFORA TÉR

*Át-
kelni*

a Moszkva téren,

nekem 50 éve ugyanaz. Bugyborgott mindig fenékgig,

*koszlott katlan módra,
 benyelte
 és
 kiokádta
 az elszürkült fejű utasokat,
 metaforikus hely volt, lett köröttem, különösen '89-ben,
 hiába tudtam, már akkor is, hogy hiábavalóan,
 mégis mentem-mondtam,
 és elkábulva a foglalkozás mákonyától,
 még holmi jóérzés is futkosott bennem, szinte hittem
 a térség-változásban,
 de ahogy ma átbukdácsoltam az akadálymentesített terep hepe-hupáin,
 át a koldusok, virágárosok sorfalán,
 el a lila-rózsaszín műanyagból öntött ülőkék mellett,
 és pillantásom a tér új névtáblájára esett,
 elhűlve dűnnyögtem, reménytelen eset –
 ez most is metafora tér.*

2018-ban is a Moszkván találom magam. Hiába írják ki, mondják be, Széll Kálmán tér – olvasom, hallom; hiába. Pedig amilyen szimbolikus gesztussal elvették 1951-ben e csomópont nevét, 2011-ben ugyanolyan szimbolikusan adták vissza. Csakhogy úgy tűnik, a metaforák erősebbek a szimbólumoknál. Hatvan év „moszkvaság” után ez a tér annyi – a szovjet, orosz fővároshoz kötődő – képzetet és jelentést vett föl, hogy a budapestiek kollektív tudásába szőtt asszociációs szálakat lehetetlenség csak úgy eloldani és újakat kötni. Az eredeti névadó, akiről a téren áthaladók zöme azt sem tudja, ki volt, nem versenyezhet a kommunizmus, a keleti régióba ragadtság, a lepusztultság és kiszolgáltatottságunk zsigeri érzéseit előhívó fővárosnévvel. Még kevésbé több generáció Moszkva tér-történeteivel – melyek gyakran városi legendákként lettek kultikussá. Akit erős személyes emlékek fűznek a *metafora* szóra szépen alliteráló térhez, annak elsősorban ezek érzelmi töltése határozza meg viszonyát a helyhez, sőt a hely nevéhez. Máshogy megy át rajta ma, aki feketemunkásként ácsorgott ott reggelente, keres-e aznap némi pénzt; másként, aki a

mobiltelefon-korszak előtt csak a Moszkván begyűjthető bulihelyek címére várt esténként. De annak is átszíneződtek a tér flasztterszürkéi, aki éveken át a híres óra alá beszélte meg minden találkáját.

'89-ben a rendszer váltott, Kádárt eltemették, Nagy Imrét újra – a tér, ahogy annyi más, maradt. Öt évvel a vers születése után alakult át: kapott ún. világvárosi arculatot. Az emberek ugyanolyan arccal haladnak át az új díszburkolaton, viszont a külcsín végre-végre rendeződött. A legendás órát digitálisra cserélték, randevú-helyszínnek kevésbé stílusos, de a nép alkalmazkodik: órászerű óra híján megtanult ennél találkozni. A régi, megszokott díszkút helyét medence nélküli szökőkút foglalja el: modern, dizájnos, amilyen már országszerte sok medencés-szobros helyett buzog, s felületes szemlélőnek könnyen keverhető a csőtöréssel. Az elkészült tér rózsákat is kapott, fácskákat, zöldet: mint a felújítást bemutató, türelemre intő előzetes képeken – még az emberek is épp úgy ülnek a padon. Az ágyások persze hamar megtelnek csikkel, a virágok és fűfélék a beépített slag ellenére hervadoznak, helyenként el is tünedeznek. Amikor a reggeli rohanásban ráismerek a húsz méterrel távolabb leszedett rózsára, melyet a metróbejáratnál árulnak, Moszkva egy pillanatra sem jut eszembe. Budapest igen, Örkény *Budapestje*: „Hozott szalonnával egérirtást vállal doktor Varsányiné”.

kép | fortepan.hu